

## Äldre vikingatid (800-970 e.kr.)

Rök-Spartösa 800-talets Runstenar  
Uppåkra → (Lund)

Birka → (Sigtuna)

Vikar !

Odal: Högar, Silver, Tor

Stenskepp

Jelling - Danskt kungasäte - Jellingdynasti

## Rök stenen: Östergötland

Runsten från 800-talet

Fästad av Sibbe från Vi.

Berättar om Teodorik den Store  
och Tor, Odals beskyddare.  
Stenen har gett namn åt  
socknen.

Berättelserna på stenen har  
igentligen varit muntlig tradition.

Kan vara så att arvtogaren till  
berättelserna dött och man har  
därför varit tvungen att skriva ner  
dem åt eftervärlden.

## Spartösa stenen: Västergötland

Nämner Uppöla och en person  
vid namn Erik. Också Alrik  
Gisle gjorde maktövertaganden.

Bildspråket visar en Uggla och  
Trana som kämpar.

Kan symbolisera den eviga striden  
mellan natt och dag eller liv och  
död.



Uppåkra → (Lund)

Centralplats med odalkhögar  
högar av äldre än kyrkan som  
står bredvid högar av idag.  
Idag finns 2 högar, Storkäg  
och Lillekäg, men en tredje har  
funnits på dagens kyrkogård.

Då man grävde hittade man  
massor av metallfynd.

Man kan ha haft föreställningen  
att så metall för att få metall.  
Hantverksplats. (Örnfibulor, odén i Örnhamr)

Hittade också ett tempel (husgrund)  
med massor av guldgubbar (odénbilder)  
istället för de annars vanliga  
kärleksparen. Teori om Odénkult.

Finns källor på en Tre högars marknad  
i Lund. Lund har många högar.  
Kan vara Uppåkra som haft  
marknaden och Lund är Uppåkras  
gamla namn.

Namnet togs till den nya kristna  
staden för att få bort den hedniska  
odénplatsen Uppåkra.

Birka → (Sigtuna)

Grundad på 700-talet av  
Erik. Andra kungar på Birka  
Björn och Olof och Anund.  
Samma Erik som nämns på  
Spartösa-stenen.

Visar att Erik var Västgöte. Kan ha  
varit en mbyuden dynasti för att  
de var neutrala mot i Svealand.

(Samma princip när vi bodde i Bernadotte  
att bli kung på 1800-talet)



Adelsö: Kungsgård (Hörgården)  
Kopia av Gamla Uppsala med  
tre högar och Hallplåtar  
För att anknyta till gamla traditioner  
Kan vara Erik som ligger i den största  
högen.

Ansgar och Rimbert. Första  
missionärerna. Från Hamburg-Bremen  
till Birka.

Birka var en hantverksstad med  
produktiva hantverkstomter  
Järnföremål sådana precis som på  
Uppåkra. Boddar i ~~hällor~~ skallar  
utanför ~~sten~~ staden.

Birka försvinner 970 e.kr.  
Nestbränd? Flyttad?

Kan ha blivit flyttad av Erik Segersäll  
till ny anlagda staden Sigtuna.

Forn-Sigtuna: Byggt på ett räs  
med en jättehög. Ett sätt att visa  
odol-rätt till moten.

Kopia av Gamla Uppsala. Det finns  
inga gravar på Forn-Sigtuna kan tyda  
på att de döda begravdes i  
Gamla Uppsala.

Visar att Gamla Uppsala och  
Forn-Sigtuna hör ihop.

Motsättning mellan Birka - Sigtuna  
och Forn-Sigtuna / Gamla Uppsala.  
(Nytt/gamalt) (Hedniskt / Kristet?)



## Vikings

Aktivering av folkesystemet i Norden 800 ekr. (Vikingatåg)

Pressas olika städer på tribut hotas med att plöja dem. Folkesväendet är möjligt för att det finns svagheter i det Karolinska riket.

Anfaller Lindisfarne 793 Startskottet Rikt kloster.

Räder i Västerted:

Karolinska och ottomanska rikena, Normandie, Britiska öarna/Irland, Island.

Räder i Österted:

Holmgård (Novgorod), Gårdarke (Ryssland) Kiev, Miklagård (Byzans), Bagdad.

Meningen med plundringstagen var att skaffa rikedom, främst silver.

Kiev får vikingaledning.

Man tog ofta tjänst hos dem som man anföll. Till exempel ledaren i Miklagård.

Äldre Vikingatid främst arabiskt silver.



Odal: Högar, Silver, Tor

Odal är att visa att man har rätt till marken man äger.

Det blev viktigt ~~för~~ under

Äldre Vikingetid för att det var orolig tid med hemvändande

Vikingatåg, som utmanade sittande makten.

Odal visar man genom att anlägga gravhögar, nu små men många.

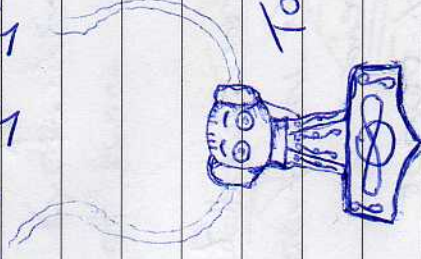
Man gräver ned (arabiskt) silver på gårdarna för att ge ära till gårdens som kollektiv.

(inte till en speciell person)

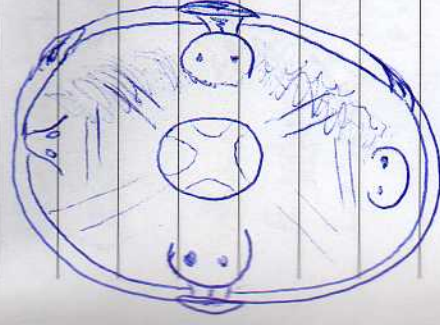
Ovala spännbucklor bärs av fria kvinnor - alltså jordägande kvinnor, ledarposition på gårdarna.

Tor blir den viktigaste guden eftersom han är Odalsens beskyddare.

Man bär torshammare i livet och torshammarringar i järn i dödsen (endast gravgävor) läggs på urnen.



Torshammare



Spännbuckla



## Stenskepp:

Kungen organiserar genom monument.  
Stenskepp symboliserar skeppets  
resa och samhällsordning  
Kan ha byggts i anslutning till  
båtplatser.

~~Hallsetning~~

Hallsetning - Symboliserar Valhall?

finns i inlandet där det inte finns

kust. innehåller 24 stenor

och det finns 24 runor

intressant samband  $\forall$  och  $\times$

Jord och boskapsägande.

Näsja, Östergötland

Askeberga, Västergötland.

Jelling - Dansk Kungasäte - Jellingdynasti:

Harald Blåtand anlägger på 900-talet  
2 högar till minne av sina föräldrar  
Gorm och Tyra.

Reser även en sten, skeppsetning  
och kyrka. Knyter ihop alla seeder  
för att kunna härskas över hela landet.

Anlägger Trekeborgar till exempel  
Fyckat



Blåtand blir fördriven för att  
han försöker bryta mot odelan.  
(Erövra sitt eget land) Tabu.

Hans son tar över. Tar över  
England och Skåne. Anlägger  
Lund.